CAMİLERİN İMARI

<u>İlk Yapılan Mescid Kâbe'dir:</u>

- إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ

- ***"İnsanlar için yeryüzünde kurulan ilk ev Mekke'de bulunan mübarek ve âlemler için bir hidayet kaynağı olan Kâbe'dir."***[1]

[1] Al-i İmran, 96.

Mescitlerin İmar Edilmesi:

- إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَى أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ

- ***Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte doğru yola ermişlerden olmaları umulanlar bunlardır.***[2]

[2] Tevbe, 18.

- Ebu Hayyan bu ayetin tefsirinde şöyle demektedir:
- Müminlere camileri imar ile birlikte camilerin onarılması, temiz tutulması, saygı gösterilmesi, ilim öğretilmesi, oralarda ibadet etmenin adet haline getirilmesi gibi davranışlar ile camilerin dünya işleriyle, gıybet, yalan gibi şeylerden korunması da emrolunmuştur.[3]

---

[3]Ahkam Tefsiri, II, 19.

Mescitlerin Manevi İmarı:

- Mescitlerin manevi imarı, mescitleri ziyaret etmek ve oralarda ibadet etmektir. "İmar" kelimesinin "ziyaret" anlamı da vardır. Kâbe'yi ziyaret aynı kökten gelen "umre" kelimesi ile ifade edilmektedir. Mescitlere çok giden ve oralarda çok duran kimselere "Ummâru'l-Mesâcid" denir.

Camilere Alaka Göstermek:

- Rasulullah buyurdu ki:
- إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَتَعَاهَدُ الْمَسْجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ»، فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ:
- *"Bir kimsenin mescide alakasını görürseniz, onun mümin olduğuna şehadet edin, zira Allah şöyle buyuruyor:*
- {إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ}
- ***"Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe inananlar imar ederler…"***(Tevbe, 18)[4]

---

[4] Tirmizi.

- Rasulullah buyurdu ki:
- إِنَّ الْمَسَاجِدَ بُيُوتُ اللهِ فِي الْأَرْضِ، وَإِنَّهُ لَحَقٌّ عَلَى اللهِ أَنْ يُكْرِمَ مَنْ زَارَهُ فِيهَا
- Mescitler Allah’ın yeryüzündeki evleridir. Oraları ziyaret edenlere ikramda bulunması Allah üzerine bir haktır.[5]

[5] Şuabu’l-İman.

- Rasulullah buyurdu ki:

- إِنَّ بُيُوتِي فِي الْأَرْضِ الْمَسَاجِدُ، وَإِنَّ زُوَّارِي فِيهَا عُمَّارُهَا

- Benim yeryüzündeki evlerim mescitlerdir. Orada beni ziyaret edenler oraları imar edenlerdir.

Camilere Düşman Olanlar:

- **وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَى فِي خَرَابِهَا أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ**

- ***"Allah'ın mescidlerinde onun adının anılmasını yasak eden ve onların yıkılması için çalışandan kim daha zalimdir."*** [6]

- Not: 15 Temmuz gecesi ezan ve sala okuyan müezzinlere saldıranlar.

---

[6] Bakara, 114.

İslam Döneminde İnşa Edilen İlk Cami Kubâ Mescididir:

- ...لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ
- ***"İslam'ın ilk günlerinde temeli takva üzerine kurulmuş olan bir mescid vardır ki senin orada namaz kılman çok münasiptir.***
- فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ
- ***Orda temizliği çok seven insanlar vardır. Allah da çok çok temizlenenleri sever."***[7]

[7] Tevbe, 108.

- Bu camiyi yapan kişileri Rabbimiz böyle övmektedir. Ama bir de bu camiye yakın yere oranın cemaatini bölme amaçlı bir cami daha (Mescid-i Dırar) yapıldı. Bu camiyi yapanlar hatta Peygamberimize camilerini ziyaret etmesi için haber gönderdiler. Peygamberimiz de Tebük seferine gitmek üzereydi. Sevgili Peygamberimiz onlara “Şimdi sefere çıkmak üzereyim, inşallah dönüşte sizin caminize gelirim” diye haber gönderdi. Ama dönüşte Rabbimiz Sevgili Peygamberini uyardı. İkaz etti, sakın oraya gitme ve hatta bir müfreze gönder, camiyi de yerle bir ettir. Ve bunu anlatan ayeti kerimeler vardır Kur’an-ı Kerim’de.

- {وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلاَّ الْحُسْنَى وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ} {لاَ تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ...
- ***"Habibim, zarar vermek için, küfür için, müminlerin arasını ayırmak için, Allah ve Rasulü'yle savaşanlara yataklık etmek için cami yapan kişiler bir de yemin ediyorlar, Vallahi biz iyi niyetle yaptık, iyi niyet taşıyoruz diye yemin ediyorlar. Allah şahitlik eder ki bu adamlar yalancıların tekidir. Habibim, sakın orada gidip de namaz kılma"[8]***

[8] Tevbe, 107-108.

Cami Yapmanın Fazileti:

- Rasulullah buyurdu ki:
- مَنْ بَنَى مَسْجِدًا يُذْكَرُ فِيهِ اسْمُ اللَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ
- *“Kim içinde Allah’ın adının zikredileceği bir mescid inşa ederse, Allah da onun için cennette bir köşk yaptırır.”*[9]

[9] Müslim.

Camilerin Temizliği:

- وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ
- ***Bir zamanlar İbrahim'e Beytullah'ın yerini hazırlamış ve (ona şöyle demiştik): Bana hiçbir şeyi eş tutma; tavaf edenler, ayakta ibadet edenler, rükû ve secdeye varanlar için evimi temiz tut.***[10]

******

- Rasulullah buyurdu ki:
- مَنْ أَخْرَجَ أَذًى مِنَ الْمَسْجِدِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ
- *Kim mescitten sıkıntı veren bir şeyi çıkarırsa Allah o kişi için cennette bir ev inşa eder.*[11]

---

[10] Hac, 26.

- Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre, siyah bir kadın - veya siyah bir genç- Mescid-i Nebevî'yi süpürürdü. Bir ara Rasûlullah o kadını -veya genci- göremeyince onun nerede olduğunu sordu.
- - Öldü, dediler. Hz. Peygamber:
- - *"Bana haber verseydiniz ya!"* buyurdu.
- Sahâbîler o kadını -veya genci- önemsememişlerdi. Rasulullah sözüne devamla *"Bana mezarını gösterin"* buyurdu. Mezarını gösterdiler. Rasûlullah onun cenaze namazını kıldıktan sonra şöyle buyurdu:
- *Bu kabirler orada yatanlar için zifirî karanlıktır. Üzerlerine kılacağım namaz sebebiyle Allah Teâlâ onların kabirlerini aydınlatır.*[12]

---

[11] İbn Mace.
[12] Buhari, Müslim.

Camileri Aşırı Süslemekten Kaçınmak:

- Rasulullah buyurdu ki:

- مَا سَاءَ عَمَلُ قَوْمٍ قَطُّ، إِلَّا زَخْرَفُوا مَسَاجِدَهُمْ

- *“Ameli bozulan her kavim, mescitleri süslemeye yönelmişlerdir.”*[13]

******

- "Rasulullah buyurdular ki:

- لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُتَبَاهَى فِي الْمَسَاجِدِ

- *"Mescitler hakkında övünme olmadan kıyamet kopmaz."*[14]

---

13 İbn Mace.

14 Ebu Davud, Nesai.

- Rasulullah buyurdular ki:
- مَا أُمِرْتُ بِتَشْيِيدِ الْمَسَاجِدِ.
- *"Ben mescitlerin yükseltilmesiyle emrolunmadım!"*
- قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: لَتُزَخْرِفُنَّهَا كَمَا زَخْرَفَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى
- İbn Abbas der ki: "Yemin olsun! Sizler mescitlerinizi, Yahudi ve Hıristiyanlar gibi süsleyeceksiniz!"[15]

---

[15] Buhari, Ebu Davud.

Camilerin Sosyal Fonksiyonları:

- Mescid, lügat olarak secde yeri demektir. Dolayısıyla öncelikle Müslümanların cemaatle ibadetlerini yaptıkları yerin adıdır. Bu yerler, bilhassa Rasulullah döneminde, sosyal faaliyetlerin her çeşidinin odak noktasıdır. Çeşitli hizmetlerin görüldüğü ana merkezdir.
- Müslüman bir cemaatin olduğu yerde ilk düşünülecek şey mescittir. Nitekim Rasulullah Efendimiz hicret ettiği zaman Medine'ye gelmeden ilk uğrak yeri olan Kubâ'da bir müddet kalmış ve derhal bir mescid inşa etmiştir. Medine'ye geldiği zaman, henüz bir ikametgâh tespit etmeden Mescid-i Nebevinin yerini tespit etmiş ve derhal mescidin inşaatına başlamıştır.

- **Peygamberimiz zamanında Mescid-i Nebevinin icra ettiği Fonksiyonlar:**
- 1-Mabed,
- 2-Protokolün olmadığı bir toplanma yeri
- 3-Eğitim merkezi, (Suffa Mektebi)
- 4-Hükümet merkezi,
- 5-Askeri karargâh,
- 6- Mahkeme salonu,
- 7-Hastahane,
- 8-Hapishane,
- 9- Kültür merkezi.

Tarih Boyunca Camilerin İşlevleri:

- **1-**Camiler yerleşim merkezlerinin teşekkülünde belirleyici rol oynamışlardır. Müslüman toplumlar cami merkezli şehirler kurduğu gibi bir şehirde cami ve mescitlerin bulunması o şehrin İslam şehri olduğunun alameti olmuştur.
- **2-**Camiler, Müslümanların problemlerinin çözüme kavuşturulduğu, birlik ve beraberliklerinin pekiştirildiği ve İslam kardeşliğinin temellerinin atıldığı böylece toplumda ortak bir şuurun oluşturulduğu kutsal mekânlardır.
- **3-**Camiler ibadet yeri olması özelliğinin yanında; vaaz, hutbe ve irşat faaliyetlerinin yapılmasıyla birer yaygın din eğitim merkezleri görevini de üstlenmiştir. Ayrıca çeşitli kurslarla genç, yaşlı, istekli olan kimselere din eğitim ve öğretim hizmetleri verilmektedir.

- **4-**Günde 5 vakit camilerde okunan ezanlarla Müslümanlar namaza çağrılmakta, aynı zamanda da topluma “zaman bilinci” kazandırılmaktadır. Böylece Müslüman halklar hem ibadetlerini zamanında ve cemaatle yapmakta hem de zamanlarını ayarlayarak daha iyi değerlendirmektedirler.
- **5-**Camilerde namaz kılan Müslümanlar, genç, yaşlı, fakir, zengin, amir, memur hangi meslek ve statüde bulunursa bulunsun aynı safta yan yana durarak her türlü ayrılıkçı fikir ve tutumu bir kenara atmış olurlar. Böylece toplumsal kaynaşma ve bütünleşme sağlanmış olur.
- **6-**Camilerde imama uyularak cemaatle kılınan namazlarda, Müslümanlar aynı hareketleri imam önderliğinde aynı anda yaparak, liderlere uymayı ve disiplin eğitimini öğrenmiş olurlar.
- **7-**Camiler, İslam ümmetinin temellerinin atıldığı, aynı kıbleye yönelerek “kıble bilincinin” kazanıldığı, küçük-büyük cemaatlerin oluşturulduğu ve Yaradan’a misafir olunduğu yerlerdir.

- **8-**Camiler birer kültür merkezleridir. Özellikle Osmanlılar döneminde camiler külliyeleri ile birlikte inşa edilerek, kültür merkezleri olmuşlardır.
- **9-**Camilere çocukların da getirilmesiyle, onların toplumsallaştırılmasına katkıda bulunulmuş olur. Ayrıca camiler, genç ve yaşlılar arasında bir köprü vazifesi görür.